

til den kirkelige Vielse, og denne vil ikke faa den Lettelse, som den burde have. Dette fyldestgør ikke de Krav til Renhed i Forholdsregler, Forudsætninger, Tankegang, som vi dog alle maa ønske, at vore offentlige Institutioner bør have. Det er og bliver en Sammenblanding af det kirkelige og det borgerlige. Det kan man ikke nægte. Hertil føjer en Mand, der meget klart og godt forfægter det Standpunkt, nemlig Pastor Hoff i et Skrift fra Begyndelsen af Firserne om den kirkelige Frihed, Side 60, særlig den Betragtning, at mod det fakultative taler overhovedet dette, at have to forskellige Former for Ægteshabs Indgaaelse, hvoraf altid den ene vil blive anset for ringere end den anden; det er der jo mange, der mene, at „det borgerlige Ægteskab“ nu om Stunder er; thi naar man har dette, saa ville dog de, der nøjes med eller tvinges til at tage denne Form for deres Ægteskabs Indgaaelse, let faa den Følelse, at deres Ægteforening ikke er saa bindende som deres, der ere viede paa sædvanlig Maade. Han har — og det har jeg med — den samme Følelse for Betydningen af Ægteskabets Fasthed, som det ærede Medlem for Holbæk Amts 4de Valgkreds (Krabbe), men som denne mente, vi ikke havde. Jo, den Følelse have vi fuldt ud. I den Henseende har ganske vist det almindelige borgerlige Ægteskab, som altsaa er den sidste Udvej, sit Fortrin, det kan ikke nægtes, det klarer ganske anderledes Forholdet mellem det borgerlige og det kirkelige, det giver Staten, hvad dens er, og Kirken, hvad dens er. Det er det Hovedforsvar, der kan føres derfor. Det giver en ensartet Form for Ægteskabs Indgaaelse, i alt væsentligt i alt Fald. Det Forslag, vi her have, foreslaar jo ikke fuld Ensartethed, men den Forskel, der er, spiller ganske sikkert i saa Henseende ingen Rolle. Man har under denne Forhandling, som saa ofte, søgt at komme Tanken om det almindelige borgerlige Ægteskab til Livs ved at kalde det det *tvungne* borgerlige Ægteskab, og ogsaa den sidste ærede Taler fremkom med den Betragtning. Derved mener man at have slaaget det ihjel, at have hidset Meningerne mod det. Jeg vil ikke sige, at det er Hensigten dermed, men sikkert er det, at Fanatismen ofte kaldes til Live ved den Tale. Mine Herrer! lad os dog endelig en Gang blive enige om, at det er virkelig at sejle under falsk Flag, som den højtærede Minister, eller maaske det var det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds

(Scharling), sagde, at vi gjorde. Ægteskabet bliver ikke mere tvungent borgerligt, end det nu er. Det er jo en tvungen Sag her i Danmark og har saa været, at man skal følge de borgerlige Love, og have de borgerlige Myndigheders Erklæring for at kunne leve i gyldigt Ægteskab. Jeg nævnte i mit indledende Foredrag, at det var Parternes Erklæring, der stiftede det, men føjede til, at det fra ældgammel Tid kun skete, naar denne Erklæring udtrykkelig var udtalt for den offentlige Myndighed. Denne skal være med, og de Betingelser, den stiller, skulle være iagttagne. Det er det, der er Tvungen i denne Sag, den Tvang er der nu, at man for Statens Embedsmand, som nu er Præsten, men som derfor tilfulde er Statens Embedsmand, skal bevise, at man har opfyldt de Betingelser, Staten stiller, og man fra ham faar Erklæring derom. Vi have altsaa ogsaa nu tvungent borgerligt Ægteskab, saa den Indvending skulde man dog nu høre op med. Der bliver ikke mere Tvang efter den ny Ordning, end der er efter den gamle. Men selv om der blev det, saa vil jeg dog sige, at denne Grund burde ikke afholde nogen fra at gaa med hertil; for en Tvang i borgerlige Sager er ikke noget forkasteligt, det er noget, som vi alle maa underkaste os til saa mange Tider og paa saa mange Steder, og navnlig ogsaa her. Jeg vil i denne Forbindelse nævne en Udtalelse af den daværende Kultusminister Madvig, som findes i Folketingstidenden for 1850—51 Sp. 4550—51: „Det forekommer mig i høj Grad at være besynderligt at sige,“ hedder det der, „at der ligger en Trostvang deri, at det foreskrives nogen at underkaste sig en borgerlig Handlings Form. Den borgerlige Form kan og maa man underkaste sig, hvilken Tro man end har, thi den berører ikke Troen, og derfor kan jeg ikke gøre den Indvending gældende og har aldrig gjort den eller nogen Antydning deraf gældende, at det skulde være en Tvang mod Folkekirkens enkelte Medlemmer, at de skulle, hvis det af andre Grunde ansaas for hensigtsmæssigt, ved Ægteskabsstiftelse underkaste dem en borgerlig Akt forud for den kirkelige Vielse. Dette vilde være det enkelte Individ i religiøs Henseende aldeles ligegyldigt. Jeg har kun talt om, at vi ikke ubetinget kunne forlange af Kirken, at den skal overlade sine enkelte Medlemmer, om de ville have den kirkelige Vielse eller ikke, at den skal anse den borgerlige Akt for *nok*; fordre sine Medlemmer